

Regionala utvecklingsförvaltningen, Samhällsutveckling
Erica Löfqvist
Telefon: +46219614477
Epost: erica.lofqvist@regionvastmanland.se

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Regeringen

YTTRANDE ÖVER TRAFIKVERKETS RAPPORT: REGERINGSUPPDRAG UTREDNING OM FÖRENKLINGAR VID ÅTGÄRDER PÅ DET NATIONELLA OCH REGIONALA VÄGNÄTET

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Regeringen har överlämnat remiss av Yttrande över Trafikverkets rapport: Regeringsuppdrag Utredning om förenklingar vid åtgärder på det nationella och regionala vägnätet.

Sammanfattning

Region Västmanland ställer sig i grunden positiv till förslaget om förenklingar vid åtgärder på det nationella och regionala vägnätet. Region Västmanland delar ambitionen att skapa mer effektiva planeringsprocesser och ökad förutsägbarhet för kommunerna. Samtidigt bedömer regionen att förslaget i sin nuvarande utformning är otillräckligt belyst i flera centrala delar. Innan förändringarna genomförs bör konsekvenserna för länstransportplanens framdrift och genomförande analyseras närmare, kriterierna för undantag preciseras samt ansvarsfördelningen och samspelet mellan kommuner, Trafikverket och Länsstyrelsen tydliggörs.

Förslaget innebär att kommunalt initierade och finansierade projekt i praktiken kan konkurrera med åtgärder i länstransportplanen om Trafikverkets begränsade resurser och genomförandekapacitet. Detta riskerar att förskjuta prioriteringar från strategiskt viktiga regionala investeringar till lokalt initierade exploateringsåtgärder.

Region Västmanland anser vidare att förslaget innebär en omfattande ansvarsförskjutning från staten till kommunerna utan att konsekvenserna för kommunernas resurser, kompetensbehov och markåtkomst är tillräckligt belysta.

Därutöver är kriterierna för när undantaget ska kunna tillämpas alltför otydliga. Avsaknaden av tydliga definitioner ökar risken för olika bedömningar, rättsosäkerhet och fördröjningar i planeringsprocessen.

Region Västmanland efterfrågar därför ett förtydligat regelverk, en tydligare analys av konsekvenserna för länstransportplaneringen samt en klarare beskrivning av samspelet mellan Trafikverket och Länsstyrelsen innan förslaget genomförs.

Regionalt planeringsperspektiv och påverkan på länstransportplanen

Region Västmanland bedömer att de föreslagna förändringarna kan få betydande konsekvenser för planering, prioritering och genomförande av åtgärder inom länstransportplanen.

Även om åtgärderna finansieras av kommunerna kommer Trafikverket fortsatt att vara byggherre och därmed behöva avsätta personal och andra resurser för projekten. Ett ökat antal kommunala exploateringsrelaterade åtgärder riskerar därför att minska myndighetens kapacitet att genomföra regionalt och nationellt prioriterade investeringar.

Regionen ser en påtaglig risk att lokalt initierade projekt ges företräde i praktiken genom att de upptar samma resurser som krävs för genomförandet av åtgärder i länstransportplanen. Detta kan leda till längre ledtider, fördröjda investeringar och en fortsatt underförbrukning av de ekonomiska ramar som avsatts för regional transportinfrastruktur.

Utredningen identifierar med rätta bristande förutsägbarhet som en utmaning för kommunerna. Däremot saknas en motsvarande analys av vilka konsekvenser förslaget kan få för den regionala transportplaneringen och för genomförandet av politiskt prioriterade infrastruktursatsningar.

Förflyttning av ansvar och arbete

Region Västmanland delar utredningens bedömning att förslaget innebär en omfattande förflyttning av ansvar och arbetsuppgifter från Trafikverket till kommunerna.

Det gäller framför allt utredningsansvar, markåtkomst och projektberedning. Kommunerna förväntas ta fram tekniska utredningar och miljöunderlag som tidigare hanterades inom ramen för en statlig vägplaneprocess. Samtidigt kvarstår kravet att åtgärderna ska uppfylla Trafikverkets tekniska standarder och regelverk.

Förslaget innebär även att kommunerna övertar det fulla ansvaret för markåtkomst, inklusive markinlösen och tillfälliga nyttjanderätter under byggtiden. För mindre kommuner kan detta innebära betydande administrativa, juridiska och ekonomiska utmaningar.

Region Västmanland anser att utredningen underskattar de resurser och den specialistkompetens som kommer att krävas för att kommunerna ska kunna fullgöra dessa uppgifter.

Otydliga kriterier skapar osäkerhet

Region Västmanland bedömer att de föreslagna kriterierna för undantaget är otillräckligt definierade. Begrepp som "mindre omfattning" och "lokal

trafikpåverkan" saknar tydliga och nationellt tillämpbara definitioner. Detta riskerar att leda till varierande bedömningar mellan olika regioner och projekt samt skapar osäkerhet för både kommuner och Trafikverket.

Otydliga kriterier ökar också risken för tvister kring när en åtgärd ska betraktas som byggande av väg enligt väglagen och därmed omfattas av krav på vägplan.

Region Västmanland anser därför att kriterierna måste preciseras innan ett utökat undantag införs.

Tolkningsföreträde och risk för fördröjningar

Trots att syftet med förslaget är att förenkla processen är kommunen fortsatt beroende av Trafikverkets bedömning av om undantaget får tillämpas.

Om Trafikverket i ett sent skede bedömer att förutsättningarna inte är uppfyllda kan kommunen tvingas göra omfattande omtag i planeringen. Detta medför ökade kostnader, längre ledtider och risk för försenad byggstart.

Region Västmanland anser därför att Trafikverkets formella ställningstagande bör ske tidigt i detaljplaneprocessen. Detta skulle minska risken för sena omprövningar och skapa bättre förutsättningar för en effektiv planering.

Förtydligande av Länsstyrelsens roll

Region Västmanland anser att samspelet mellan Trafikverket och Länsstyrelsen behöver förtydligas.

En tillstyrkan från Trafikverket innebär inte att en detaljplan automatiskt kan genomföras eller vinna laga kraft. Länsstyrelsen har fortsatt möjlighet att överpröva eller upphäva detaljplaner med hänvisning till bland annat riksintressen, miljöfrågor samt hälsa och säkerhet.

För att undvika orealistiska förväntningar och minska risken för sena ingripanden bör roller, ansvar och beslutsmandat mellan Trafikverket och Länsstyrelsen beskrivas tydligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

För Region Västmanland

Jenny Landernäs
Ordförande i Regionala utvecklingsnämnden

Christer Alzén
Regional utvecklingsdirektör